

หนังสือปริทัศน์

หนังสือปริทัศน์

สายธารความเปลี่ยนแปลงเพื่อความเท่าเทียมทางเพศ
ผ่านการเขียนของ bell hooks

Feminism is for Everybody: Passionate Politics,
South End Press, 2000.

ผู้เขียน bell hooks

ผู้ปริทัศน์ เอื้อกานต์ กันทะลือ

จบปริญญาตรีสาขาวิชาประวัติศาสตร์ (สาขาวิชาโทสตรีศึกษา)
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

หากต้องกล่าวถึงการต่อสู้ทางการเมืองของผู้หญิงในอเมริกา หนึ่งในกลุ่มผู้หญิงกลุ่มหนึ่งที่ได้สร้างคุณูปการต่อการพูดถึงการถูกกดขี่ทางเพศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของชนชั้น สีผิว และการเข้าถึงโอกาสในสังคม ก็คือ เหล่านักสตรีนิยมเชื้อสายแอฟริกันอเมริกัน ที่เคลื่อนไหวในช่วงเวลาเดียวกับการพูดถึงสภาวะหลังอาณานิคม (Post-Colonialism) bell hooks นักสตรีนิยมชาวแอฟริกันอเมริกันผู้ผลิตสร้างความรู้ในการศึกษาเพศภาวะ เชื้อชาติ และชนชั้น พร้อมทั้งเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม (academic activist) ผ่านการตั้งข้อสังเกตต่อผู้หญิงและนักเขียนผู้หญิงผิวดำ รวมไปถึงขบวนการเคลื่อนไหวสตรีนิยม

hooks ในฐานะนักเขียนมีผลงานมากกว่า 30 ชิ้น เช่น *Ain't I a Woman: Black Women and feminism* (1981) *Yearning: Race, Gender, and Culture Politics* (1991) และ *Feminism is for Everybody: Passionate Politics* (2000) (Poetry Foundation, 2024) ซึ่งสะท้อนการเมืองของผู้หญิงแอฟริกันอเมริกัน หนังสือเรื่อง *Feminism is for Everybody: Passionate Politics* (ต่อไปในบทความจะเรียกว่า *Feminism is for Everybody*) ได้สร้างคุณูปการต่อสังคมในการเข้าใจแนวคิดสตรีนิยมและการเมืองของสตรีนิยมด้วย

วิธีการเขียนงานทางวรรณกรรม การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของกลุ่มแอฟริกันอเมริกันไม่ได้เป็นเพียงแค่รับรู้ทางการเคลื่อนไหวทางการเมืองเชิงอัตลักษณ์ แต่ยังคงรับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงของวิถีวิทยาในการเขียนวรรณกรรมแอฟริกัน-อเมริกันที่มีความหลากหลายในการเขียนเรื่องแต่งที่ทำให้ผู้คนจดจำเหตุการณ์ในอดีตแม้จะอยู่คนละช่วงเวลา เพศภาวะ เพศวิถี และพื้นที่ เนื่องจากทฤษฎีทางวิถีวิทยาในการศึกษาวรรณกรรม และชีวประวัติของผู้เขียนได้สอดคล้องไปกับบริบททางประวัติศาสตร์การเคลื่อนไหวของกลุ่มแอฟริกัน-อเมริกัน เช่น โทนี มอร์ริสัน (Toni Morrison) หรือแม้กระทั่งตัวของ hooks เอง ต่างเป็นนักเขียนหญิงที่นิยามตัวเองว่าเป็นหนึ่งในคนเชื้อสายแอฟริกันอเมริกันและเป็นลูกหลานของทาส ผู้เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างชาติ ซึ่งได้สั่นคลอนองค์ความรู้และสุนทรียศาสตร์ของเจ้าอาณานิคมด้วยวิธีการเขียน ในขณะเดียวกันวรรณกรรมแอฟริกันอเมริกันยังสะท้อนเรื่องเพศและวัฒนธรรมในสังคมอย่างเห็นได้ชัดเจนนีเพื่อบอกเล่ามิติของกระบวนการกดขี่ผู้หญิงแอฟริกันอเมริกัน

อย่างไรก็ดี เมื่อสำรวจบริบททางประวัติศาสตร์ของอเมริกา งานศึกษาของ Paul S. Boyer นักประวัติศาสตร์อธิบายใน American History ถึงบริบททางประวัติศาสตร์ในช่วงอาณานิคมของอเมริกาว่า นับตั้งแต่ 1492-1776 ต่างเต็มไปด้วยเรื่องราวของตำนานที่แฝงไปด้วยมิติของเพศสภาพ ศาสนา และชนชั้น Boyer อธิบายถึงบทบาททางเพศสภาพในระบบอาณานิคมที่ได้นาระบบปิตาธิปไตยมาใช้ อย่างการสงวนการเลือกตั้งและตำแหน่งงานในองค์กรสาธารณะให้แก่ชายผิวขาวผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน (Paul S. Boyer, 2561)

เมื่อเป็นเช่นนี้ แนวคิดหลังอาณานิคมของผู้หญิงแอฟริกันอเมริกันจึงเต็มไปด้วยบริบทของการต่อสู้เพื่อความเท่าเทียมทางเพศเพื่อต่อต้านและสั่นคลอนต่อระบบอาณานิคม hooks ใช้ตัวตนของผู้หญิงแอฟริกันอเมริกันในห้วงเวลาของความร่วมสมัยเพื่อสื่อถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมกระแสหลัก คำว่า “ทุกคน” ในสังคมย่อมรวมถึงผู้หญิงแอฟริกันอเมริกัน

การเขียนถือว่เป็นการแสดงออกทางการเมืองอย่างหนึ่งในประวัติศาสตร์การเมืองในหลาย ๆ พื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ ตำรา หรือเรื่องแต่ง วรรณกรรมแอฟริกันอเมริกันได้หยิบเรื่องราวของคนชายขอบในช่วงเวลาหนึ่งได้เลือนหายไปจากการเขียนประวัติศาสตร์นิพนธ์ ซึ่งสะท้อนถึงมุมมองของผู้ถูกกดขี่ทางสังคมเพื่อตอบโต้ไปกับประวัติศาสตร์กระแสหลักของอเมริกาหรือการที่คนขาวมีอภิสิทธิ์สูงสุดในสังคม (White supremacy) ขณะที่กระแสต่อต้านจักรวรรดินิยม หรือเจ้าอาณานิคมได้เริ่มจุติภายในหลายประเทศ เช่นเดียวกับในสหรัฐอเมริกาได้เกิดการวิพากษ์ชุดความรู้ที่มียุโรปเป็นศูนย์กลาง ไม่ว่าจะเป็นในเชิงคุณค่าทางวัฒนธรรม งานศิลปะ และวิธีการจัดบันทึกของเจ้าอาณานิคม และในขณะเดียวกับวรรณกรรมได้สะท้อนเสียงของผู้หญิงแอฟริกันอเมริกันผู้ไม่เคยเป็น

ส่วนหนึ่งของเรื่องเล่ากระแสหลักในสังคมด้วยสายธารความคิดหลังอาณานิคมที่สั่นคลอนชุดความรู้ของผู้ชายผิวขาวในสังคม

ความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของแนวคิดสตรีนิยมจากสภาวะหลังอาณานิคมได้นำไปสู่วิธีการปลดปล่อยและค้นหาเสียงของผู้ที่ถูกกดขี่ทางอำนาจนำและอำนาจทางตรงของเจ้าอาณานิคมผ่านการยึดดินแดน คำทาส และบังคับการใช้แรงงาน สืบเนื่องไปจนถึงความเปลี่ยนแปลงของบทบาททางเพศของผู้หญิงแอฟริกันอเมริกันในการต่อสู้ในพื้นที่ทางการเมือง hooks ในฐานะผู้มีประสบการณ์ในห้วงเวลาของการเมืองร่วมสมัยของอเมริกา เรียกร้องให้ตั้งข้อสังเกตต่อการเกิดขึ้นของพื้นที่ปฏิบัติการทางความรู้และพื้นที่ของการเคลื่อนไหวทางการเมืองนับตั้งแต่ทศวรรษ 1960 หรือขบวนการเคลื่อนไหวสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมือง (Civil Rights Movement) ซึ่งนำโดย Martin Luther King ผู้นำทางจิตวิญญาณในการต่อสู้เพื่อต่อต้านความเกลียดชังทางเชื้อชาติ ที่เกิดขึ้นผ่านการเลือกปฏิบัติด้วยกฎหมาย การเข้าถึงพื้นที่สาธารณะ และโอกาสทางสังคม

ผู้หญิงผิวดำตกเป็นเหยื่อของการกดทับทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และอคติทางเพศ นับว่าเป็นการกดทับที่ซ้อนทับของอำนาจผ่านสีผิวและเพศ กรณีศึกษาของการเขียนวรรณกรรมแอฟริกันอเมริกันได้กลายเป็นปรากฏการณ์ในสังคมอเมริกาในการผลิตซ้ำการถ่ายทอดเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของคนชายขอบ โดย hooks ได้ประยุกต์ใช้อัตลักษณ์ของผู้หญิงแอฟริกันอเมริกันในการสั่นคลอนโครงสร้างทางสังคมที่เรื่องเล่ากระแสหลักได้ดำรงอยู่ผ่านชุดความรู้ต่าง ๆ

ขบวนการเคลื่อนไหวของนักสตรีนิยมผู้หญิงผิวดำ (Black feminists) ในอเมริกามีความสืบเนื่องมาจากขบวนการเคลื่อนไหวสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมือง สิ่งที่น่าตั้งข้อสังเกตคือ การพยายามท้าทายต่อสังคมปิตาธิปไตยในอเมริกาผ่านการเปล่งเสียงด้วยวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงบาดแผลทางประวัติศาสตร์ แนวคิดสตรีนิยมผู้หญิงผิวดำ (Black feminism) ที่ได้รับอิทธิพลจากแนวทางการตั้งข้อสังเกตของ hooks คือ แนวทางการค้นหาเรื่องเล่าของผู้หญิงแอฟริกันอเมริกันในสังคมอเมริกา hooks ได้วิพากษ์ต่ออุดมการณ์สตรีนิยมที่ยังคงได้รับอิทธิพลมาจากผู้หญิงชนชั้นกลางผิวขาวในอเมริกา อย่างไรก็ตาม แนวคิดเหล่านี้ยังคงจุดประกายการตั้งคำถามต่อสังคมปิตาธิปไตยที่มีความซับซ้อนของอำนาจ พื้นที่ และช่วงเวลา

กรณีศึกษาของการเคลื่อนไหวของนักสตรีนิยมผู้หญิงผิวดำ แนวคิดการต่อต้านการเลือกปฏิบัติต่อคนดำ และการต่อสู้ของสตรีนิยมในห้วงเวลาของความร่วมสมัย สอดคล้องไปกับคำอธิบายของ hooks ใน Feminism is for Everybody แม้ว่าสังคมปิตาธิปไตยจะให้โอกาสต่อผู้ชาย แต่ในช่วงเวลาของขบวนการสตรีนิยมที่ผ่านมาผู้หญิงได้รับรู้ว่าผู้ชายไม่ใช่กลุ่มเดียวในสังคมที่เหยียดเพศ แต่ผู้หญิงก็กลับกลายเป็นส่วนหนึ่งของผู้มีอคติทางเพศ

(hooks, 2000) ข้อเสนอของ hooks ชี้ให้เห็นถึงสถานภาพของการเมืองทั่วโลกในปัจจุบัน ที่แสดงถึงการเติบโตของเครือข่ายผู้หญิงฝ่ายขวาที่สนับสนุนการกดทับผู้หญิงด้วยกันเอง ผ่านนโยบายของภาครัฐที่ดี ด้วยการปฏิบัติทางการเมืองที่ดี สืบเนื่องไปจนถึงการกีดกัน ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นการต่อต้านนโยบายการทำแท้ง สมรสเท่าเทียม และนโยบายที่สนับสนุนความเท่าเทียมทางเพศ

hooks ตั้งข้อสังเกตต่อปรากฏการณ์ “เพื่อนหญิงพลังหญิง” (Womanhood) นับตั้งแต่ ขบวนการสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมืองในช่วงทศวรรษ 1970-1980 ได้เปลี่ยนแปลง การเมืองของอเมริกาอย่างยิ่งใหญ่ไพศาล นักกิจกรรมสตรีนิยม (Feminist activist) ได้แสดงออกถึงความเป็นไปได้ต่อการเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ผู้หญิงทุกคนผ่านการทำความเข้าใจ การกระทำทางการเมืองอันเป็นปีกแผ่นของผู้หญิง ผ่านชุดประสบการณ์ที่เผชิญอคติทางเพศ การเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่าย “เพื่อนหญิงพลังหญิง” เป็นรากฐานของการดำรงอยู่ของ จุดร่วมในการต่อต้านความไม่เท่าเทียมจากสังคมปิตาธิปไตย (hooks, 2000)

อย่างไรก็ดีจินตนาการของความเป็นเพื่อนหญิงพลังหญิงในอเมริกาสะท้อนให้เห็นถึง การมีความทรงจำร่วมกัน (Collective memory) จากประวัติศาสตร์การต่อสู้ของทางการเมือง ผ่านการมีวรรณกรรมเป็นสื่อกลางในการทำให้ผู้คนสนใจวิถีคิดของสตรีนิยมและการเมือง ของสตรีนิยม (hooks, 2000) ในโลกของวรรณกรรมได้กลายเป็นพื้นที่ของการแสดงออก ทางอารมณ์และความคิด การเสียสละ และการวิจารณ์สังคม แม้ในโลกของพื้นที่ปฏิบัติ การตามความเป็นจริงจะเกิดความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่อุดมการณ์ปิตาธิปไตย และการเหยียดเชื้อชาติเติบโต

ในส่วนของแนวคิดว่าด้วยเรื่องร่างกายของผู้หญิง hooks ได้นำเสนอว่า ผู้หญิงอเมริกา ผู้มีอันจะกินในช่วงทศวรรษ 1960-1970 ยังคงมีแนวคิดที่ต่อต้านกับการทำแท้ง แม้ผลที่ ตามมาคือการพลัดพรากโอกาสต่าง ๆ ในชีวิตของผู้หญิง เมื่อเกิดการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อม จนแสดงได้ถึงการไม่มีเสรีภาพทางเพศผ่านการไม่มีการทำแท้งที่ถูกกฎหมาย (hooks, 2000) อย่างไรก็ตาม แม้เวลาจะล่วงเลยมาหลายทศวรรษ เสรีภาพทางร่างกายของผู้หญิงในการ ทำแท้งในอเมริกายังคงพบเจอกับอุปสรรค นับตั้งแต่การเกิดขึ้นของ American Medical Association (AMA) ในทศวรรษ 1847 สู่วุฒิสภา Roe v. Wade ในทศวรรษ 1973 สู่อุทธรณ์คดี My Body My Choice (Planned Parenthood, 2024) โดยที่จุดยืนของ hooks ยังคง ดำรงอยู่บนความต้องการทำแท้งที่ปลอดภัย สิทธิของผู้หญิงจึงต้องรวมไปถึงการเข้าถึงการ ทำแท้ง (hooks, 2000)

ดังนั้น การตั้งข้อสังเกตของ hooks จาก Feminism is for Everybody

ได้สะท้อนถึงความสับสนของเวลาทางประวัติศาสตร์ของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มสตรีนิยมแอฟริกันอเมริกันในสภาวะหลังอาณานิคมจากการปลดแอกตนเองจากความอคติทางเพศและเชื้อชาติที่แม้ปัจจุบันปัญหาเหล่านั้นยังดำรงอยู่ในสังคมอเมริกา แต่วิธีการศึกษาและแนวทางของ hooks ยังคงมีคุณูปการอย่างมากต่อสังคมอเมริกา

บรรณานุกรม

- hooks, b. (2000). *Feminism is for everybody: Passionate politics*. Cambridge: South End Press. <https://files.libcom.org/files/hooks%20-%20Feminism%20is%20for%20Everybody.pdf> (accessed December 12, 2024).
- Boyer, P. S. (2012). *American History: A Very Short Introduction*. แปลโดย ชนศ อภรณ์สุวรรณ และ อารุช ชีระเอก. (2561). กรุงเทพฯ: bookscape.
- Poetry Foundation. (2024). *Bell hooks*. <https://www.poetryfoundation.org/poets/bell-hooks> (accessed December 12, 2024).
- Planned Parenthood. (2024). *Historical Abortion Law Timeline: 1850- to Today*. <https://www.plannedparenthoodaction.org/issues/abortion/abortion-central-history-reproductive-health-care-america/historical-abortion-law-timeline-1850-today> (accessed December 12, 2024).